

**Kungörelsen
– viktig
signal**

Klas
Dagertun
förklarar
varför.

S3

Så fungerar inlösen av fastigheter

Planerna på ett nytt dagbrott i Sahavaara påverkar ett tjugotal fastigheter. Vi reder ut hur det går till när fastigheterna köps och vilka ersättningsnivåer som

gäller. Mikael Wasserman som är fastighetskonsult förklarar hur arbetet löper på nu i väntan på ett miljötillstånd.

S4

SVERIGES STÖRSTA RESTAURERING

Kaunis Irons miljöchef Emma Grönberg planerar för en restaurering av 670 hektar våtmark och skog. Ett arbete som ligger henne varmt om hjärtat då hon själv vuxit upp i trakten. Arbetet ska inte bara skydda känsliga biotoper och djurlivet, utan även minska koldioxidutsläppen.

S6-7

FÖLJ OSS PÅ

**KAUNIS
IRON**

TILLSTÄNDSPROCESSEN FÖR GRUVVERKSAMHETER

Under-söknings-tillstånd

Innebär att man söker tillstånd/ensamrätt för att leta efter malm. Beslutas av Bergsstaten. Kräver godkänd arbetsplan.

Prov-brytnings-tillstånd

Görs för att ta ut en större provmängd för undersökningar av malmen. Beslutas av Bergsstaten. Kräver miljökonsekvensbeskrivning och samråd med Länsstyrelsen.

Bearbetningskoncession

Tillstånd att förfoga över en fyndighet. Beslutas av Bergsstaten. Kräver godkänd miljökonsekvensbeskrivning.

Starka resultat – nya investeringar

REKORDRESULTATEN från 2020 kan komma att slås 2021.

Kaunis Iron står väl rustat för framtiden.

– Prognoserna ser just nu väldigt bra ut, världen behöver vår malm, säger Åsa Allan, vice vd.

Vi är jätteglada att vi lyckats rekrytera så bra personer på flera roller.

2020 summerades med ekonomiskt rekordresultat och rekordleveranser i volymer, trots corona-pandemin. 2021 har fortsatt på samma spår, höga järnmalmpriser på världsmarknaden och full fart i Kaunis Irons produktionsapparat.

Åsa Allan, vice vd, Kaunis Iron, är nöjd över utvecklingen:

– 2020 blev ju ett rekordår för oss, så är det. Till stora delar beroende på det starka marknadsläget. Trots pandemin, måste vi säga. Vi är ödmjuka inför att andra haft det tufft... Och det var många osäkerhetsfaktorer i början av 2020, men det starka marknadsläget med en stor efterfrågan från Kina höll sig året ut och nu ser vi att 2021 faktiskt ser ännu bättre ut.

DE STARKA EKONOMISKA resultaten stärker Kaunis Iron långsiktigt, menar Åsa Allan:

– Det betyder att vi kan stärka vår finansiella situation ytterligare, det är viktigt för den långsiktiga gruvverksamheten. Det ger oss möjligheter att investera i verksamheten. Vi gör nu många produktionsförbättrande åtgärder, vi stärker även arbetsmiljön. Vi kan på så sätt få en än mer stabil produktion och stärker även säkerheten. Vi utvecklar oss ständigt. Vi jobbar löpande med ständiga förbättringar.

– Sedan har vi miljöförbättrande åtgärder, här ligger det i planerna att vi ska bygga ny spolplatta för att tvätta truckar och bilar bland annat.

PANDEMIN SOM SKAKAT OM hela samhället har också påverkat Kaunis Iron under 2021:

– Vi har under början av 2021 haft flera smittade, precis som Norrbotten i stort. Det har framför allt påverkat lastbilstransporterna. Vi har sett en högre sjukfrånvaro än normalt där, så är det.

– Sedan har vi jobbat väldigt aktivt med åtgärder för att minska smittspridningen. Vi jobbar med snabbtester, har infört munskydd och så håller vi i reglerna med att hålla avstånd.

UNDER 2021 HAR ARBETET fortsatt med att också strukturellt bygga upp bolaget Kaunis Iron:

– Vi fokuserar under 2021 på att stärka organisationen. Det handlar om att bygga upp en organisation som kompletteras med de nyckelkompetenser som vi behöver. Vi är jätteglada att vi lyckats rekrytera så bra personer på flera roller. Det är bra och kompetenta medarbetare som stärker oss som börjar nu.

– Ett annat fokusområde är struktur, ordning och reda. Vi har vuxit väldigt snabbt som företag och nu arbetar vi för att ytterligare stärka kvalitetsarbetet. I alla led. Vi fortsätter att arbeta med vår kultur och värdegrund och våra värdeord "respekt", "engagemang" och "nyfikenhet", som vi förkortar R.E.N.. Det är viktigt för oss att stärka vår företagskultur.

ÅSA ALLAN SER OCKSÅ fram emot att i höst få se ytterligare lättnader i de covid-relaterade regelverken:

– Det senaste året så har vi verkligen saknat de fysiska mötena med lokalsamhället. Vi har inte kunnat hålla de möten som vi brukar ha. Vi hoppas kunna återuppta det under hösten.

– Vi har också förbättrat vår webb och byggt upp en ny sida för mer lokal information. Den är under uppbyggnad, så mer information ska publiceras där för att nå ut till fler nu när vi inte kan träffas. Och, givetvis, det är bara att höra av sig till oss om man har frågor. ○

Åsa Allan, vice vd, Kaunis Iron.

URSTARKT 2020 FÖR KAUNIS IRON!

Nettoomsättningen 2020 uppgick till 1 957 mkr med ett resultat efter finansiella poster på hela 613 mkr. Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 688 mkr.

År 2020 var ett turbulent år med tanke på den effekt covid-19 haft globalt. Trots pandemin har priset på järnmalm rusat mot rekordnivåer. Sedan 2018 har priset haft en positiv trend med undantag av en tillfällig nedgång under sensommaren 2018.

Nettoomsättning

1 957

miljoner kronor, år 2020

1 619

miljoner kronor, år 2019

HÄR ÄR VI NU!

Dessutom kan ytterligare tillstånd eller dispenser krävas, till exempel för kulturminnesskydd, strandskydd eller artskydd.

Miljö-
tillstånd

Innebär tillstånd att bedriva verksamhet under fastställda villkor. Beslutas av mark- och miljödomstolen. Kräver godkänd miljökonsekvensbeskrivning.

Mark-
anvisning

Beslutas av Bergmästaren. Den definitiva avgränsningen för gruvverksamhetens markanspråk avgörs. Eventuella ersättningar till berörda markägare och nyttjanderättshavare beslutas.

Bygg-
och
marklov

Beslutas av kommunens byggnadsnämnd.

Foto: Pär Bäckström

KRÖNIKA

Klas Dagertun

VD, KAUNIS IRON

För kommande generationer

DEN 11 MAJ 2021 var en historisk dag för oss på Kaunis Iron. Det var dagen då mark- och miljödomstolen kungjorde vår ansökan om nytt miljötillstånd. Att vårt befintliga tillstånd varit starkt ifrågasatt av framför allt Naturvårdsverket är ingen nyhet. Med modiga ägare i ryggen startade vi ändå utan en enda krona i lånade medel. Det fanns inte någon bank som ville sitta på risken om gruvan skulle tvingas stänga.

I Naturvårdsverkets begäran om återkallelse av tillståndet i juni 2018 uttryckte Naturvårdsverket att man inte tagit ställning mot gruvdrift i Kaunisvaara, utan att gruvdrift inte bör tillåtas enligt det tillstånd Gränsälvscommissionen gav 2010. Stärkta av detta besked presterade vi en ansökan om ett nytt tillstånd enligt miljöbalken på rekordtid. Vår ansökan på drygt 8 000 sidor låg på mark- och miljödomstolens bord den 17 juli 2019.

Kungörelsen är otroligt viktig eftersom det signalerar att domstolen bedömer att ansökan är komplett. Datum för huvudförhandling, det vill säga då målet avgörs, är satt till slutet av oktober, början av november i år. Vi kan alltså räkna med en dom vid årsskiftet.

Varför är det här så viktigt då? Det finns två starka skäl. För det första vill vi lägga meningsskiljaktigheterna bakom oss huruvida tillståndet är bra eller mindre bra formulerat och huruvida verksamheten bedrivs i enlighet med tillståndet eller ej. Det är viktigt att vi har ett tillstånd som accepteras och gillas av svenska myndigheter.

Det andra viktiga skälet är långsiktigt hållbar gruvnäring i Tornedalen. Nuvarande tillstånd rymmer bara fyndigheten i Tapuli. Tapulis livslängd, om vi bara bryter malm i Tapuli, sträcker sig inte längre än till början av 2027. Vi bär på en vision om en gruvnäring i regionen för generationer. För att det ska bli verklighet krävs gruvdrift i fler fyndigheter. Vår nya ansökan inkluderar Sahavaara och Palotieva. Med nuvarande brytningstakt ger det en livslängd på knappt 20 år från dagens datum. Ett nytt tillstånd ger oss tid att i lugn och ro bedriva ett prospekterings- och utvecklingsarbete för tiden bortom detta.

Sverige och särskilt norra Sverige befinner sig i ett paradigmskifte och kan få spela en viktig roll i den globala omställningen mot en grön och mer hållbar industri. Vi har energi, råvaror, stora arealer och kompetens som i dag värderas på ett helt annat sätt än tidigare. De stora satsningar som görs i regionen vittnar om det. Drygt tusen miljarder ska investeras i norr. Det är otroligt och saknar motstycke i historien. Det ska givetvis göras i samklang med samhället i stort och andra näringar som är viktiga för regionen med hållbarhet som honnörsord. Med ett nytt miljötillstånd kan vi vara med och bidra i detta arbete med visionen om världens mest hållbara järnmalm för ögonen. ○

TEMA: SAHAVAARA

Kaunis Iron löser in fastigheter i Sahavaara – så går det till

Mikael Wasserman jobbar med värdering och inlösen av fastigheter som berörs av nya dagbrottet.

Foto: Petra Älvstrand

KAUNIS IRON har sökt tillstånd för ett nytt dagbrott i Sahavaara. Det planerade dagbrottet innebär att Kaunis Iron erbjuder sig att köpa det tjugotal bebyggda fastigheter som finns inom gruvområdet och ett antal skogsfastigheter.

– Vi vill att Sahavaaraborna ska vara nöjda. Folk ska känna att vi gjort allt vi kan, säger Mikael Wasserman, Kaunis Irons fastighetskonsult.

Det är den västra delen av byn som berörs av det nya dagbrottet. Kaunisvaara kyrka och husen som ligger närmare riksväg 99 kommer att finnas kvar.

MIKAEL WASSERMAN är utbildad lantmätare och konsult som arbetar med fastighetsfrågor åt Kaunis Iron. Han har lång erfarenhet av att jobba med uppköp av fastigheter inför gruvetableringar i Norrbotten med målet att göra det så bra som möjligt för de som behöver flytta.

För att kunna starta verksamheten i det nya dagbrottet behöver cirka 20 hus i byn Sahavaara lösas in, varav nio permanentboenden och därutöver ett antal skogsfastigheter. Mikael Wasserman har pratat med alla fastighetsägare till permanentbostäder under vintern och om dagbrottet får miljö tillstånd kommer Kaunis Iron erbjuda sig att lösa in fastigheterna. För att kompensera fastighetsägarna för det affektionsvärde som går förlorat har Kaunis Iron erbjudit fastighetsägarna ett generösare pris än vad lagen kräver.

VARJE BOSTADSHUS värderas utifrån att det skulle vara beläget i centrala Pajala, på en normalstor villatomt för orten. Utöver värderingen lägger Kaunis Iron på 25 procent extra på köpeskillingen.

– Tanken är att Sahavaaraborna ska ha råd att köpa ett motsvarande hus i Pajala centralort, säger Mikael Wasserman.

Även för skogsfastigheterna är ambitionen att värderingen ska ligga lite högre än om skogen sålts på den vanliga marknaden. ○

FAKTA

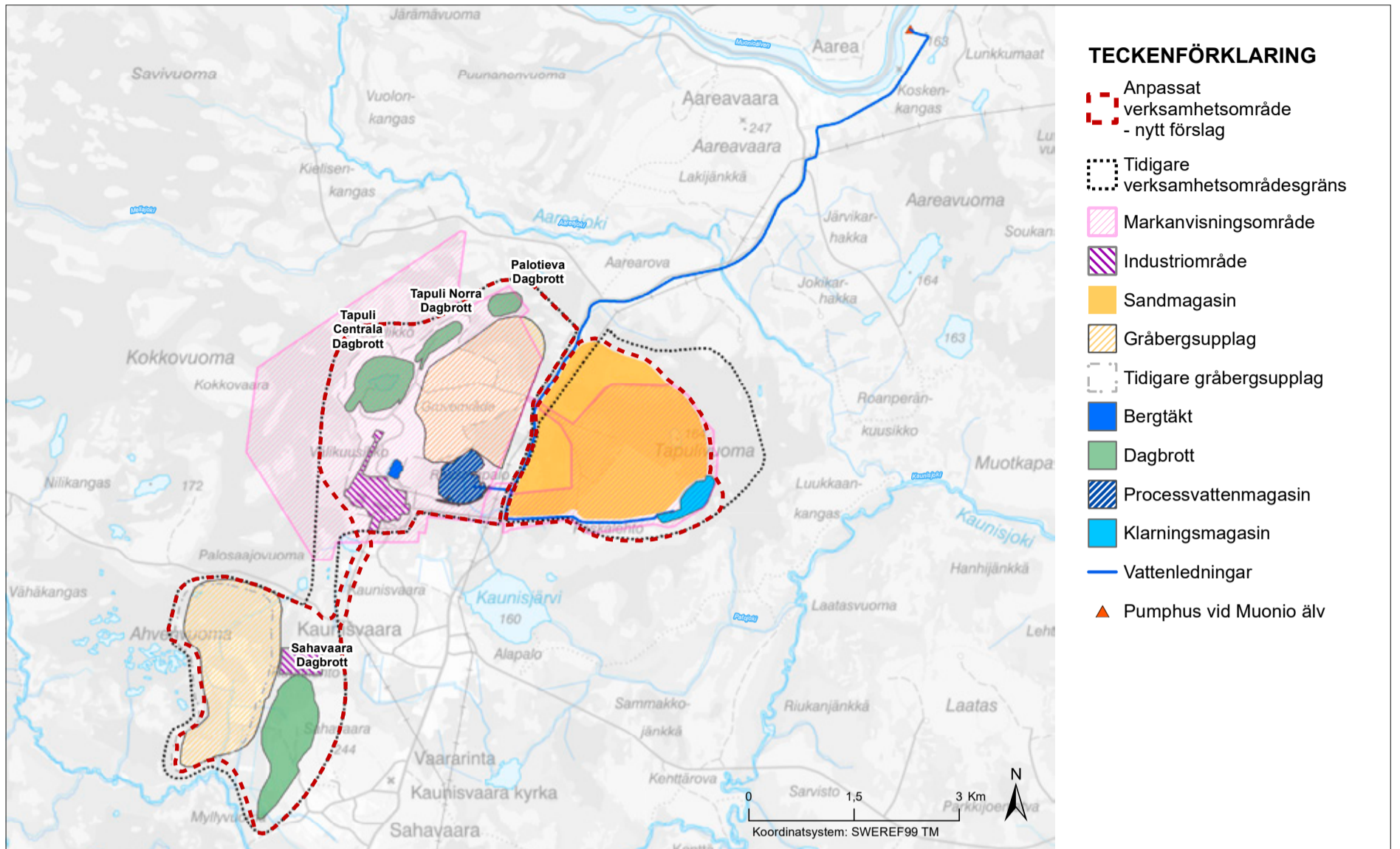
SÅ GÅR DET TILL

1. Mikael Wasserman besöker alla hus tillsammans med en oberoende värderare som värderar byggnaderna utifrån deras storlek och standard. Värderaren sammanställer varje fastighets marknadsvärde.
2. Nästa steg är att fastställa vad detta hus skulle kosta om det låg i Pajala centralort, och om det var byggt på en för Pajala normalstor tomt.
3. Utifrån det värdet lägger Kaunis Iron på 25 procent som husägaren blir erbjuden att sälja fastigheten för.
4. Sedan diskuterar man fram en lösning med varje fastighetsägare som de är nöjda med.

RÄKNEEXEMPEL (ungefärliga siffror)

Ett hus i Sahavaara värderas till 400 000 kronor. Om samma hus hade legat i Pajala centralort hade husets marknadsvärde varit omkring 800 000 kronor, alltså det dubbla priset. Kaunis Iron lägger på 25 procent på priset och husägaren erbjuds 1 miljon kronor för huset.

BESLUTET KAN TAS I HÖST

1918 UPPTÄCKTES järnmalm vid Kaunisvaara. Mer än 100 år senare är Sahavaaragruvan på väg att bli verklighet. I höst avgörs Kaunis Irons ansökan i mark- och miljödomstolen.

Andreas Löfgren är miljökonsult på Golder i Luleå. Han fungerar som Kaunis Irons projektledare och håller i alla frågor som rör tillståndsansökan.

– Det är många olika saker som utreds. Dels det tekniska, hur verksamheten ska bedrivas, dels olika typer av omgivningspåverkan, till exempel påverkan på grundvatten och ytvatten, naturvärden, hotade och skyddade arter, buller och vibrationer. För utredningsarbetena har Kaunis Iron anlitat experter inom respektive sakområde. Min uppgift är att samordna arbetet och säkerställa att det blir en helhet av det, berättar Andreas Löfgren.

DOMSTOLEN BESÖKER SAHAVAARA

I våras gick mark- och miljödomstolen ut med en kungörelse om att Kaunis Irons ansökan är komplett. Nyligen avslutades remisstiden, då myndigheter, orga-

Andreas Löfgren. Foto: Golder Associates AB

nisationer och andra får lämna in synpunkter. I september ska domstolen, myndigheter och andra intresserade göra ett platsbesök, en så kallad syn.

– Domstolen och andra får möjlighet att på plats titta på områden och anläggningar som ingår eller som kommer att beröras av den planerade verksamheten. Bolaget har vissa saker man gärna vill visa och berätta om och domstolen kommer förstås att ha synpunk-

ter och önskemål kring vad som behöver besökas, säger Andreas Löfgren.

I slutet av oktober planeras den tre veckor långa huvudförhandlingen inledas då mark- och miljödomstolen avgör tillståndsfrågan för Kaunis Iron. Det gäller inte bara tillståndet för den utökade verksamheten med brytning i de nya dagbrotten Sahavaara och Palotieva, ett mindre dagbrott strax nordost om det nuvarande dagbrottet, utan även tillståndet för den nuvarande verksamheten i Tapuli.

Åsa Allan, vice vd, om Sahavaara-projektet:

– Det är inte ännu bestämt hur stor produktionen blir när vi startar upp Sahavaara. Produktionsvolymen avgör antalet anställda vi behöver, men det påverkar också hur länge fyndigheten räcker så att säga. Så det är i dag lite svårt att säga hur många fler jobb det skapar i produktionen, men klart är att ett beslut om start kommer att innebära att vi behöver engagera ett stort antal människor för alla de uppdrag som det skapar. Anläggningsarbeten, vägar, uppbyggnad av allt som vi då behöver.

ETT NYTT DAGBROT

Den nya Sahavaaragruvan blir, precis som den nuvarande i Tapuli, ett dagbrott. Invid dagbrottet ska ett gråbergssupplag anläggas. Det är där det berg som inte innehåller tillräckliga järnhalter deponeras.

– Gråberget i Sahavaara skiljer sig i sin karaktär, det är en större mängd gråberg med förhöjd svavelhalt i Sahavaara jämfört med Tapuli. Det gråberg som innehåller högre svavelhalt kommer att deponeras på ett särskilt sätt inom en särskild del av gråbergssupplaget och kommer att täckas över successivt för att begränsa mängden luft och vatten som kan komma i kontakt med materialet. Vattnet från dessa delar av gråbergssupplaget kommer att samlas upp och tillsammans med länshållningsvattnet från dagbrottet i Sahavaara behandlas i en reningsanläggning innan det pumpas till processvattenmagasinet, säger Andreas Löfgren.

SVAVELHALTEN KONTROLLERAS

Malmen från Sahavaara transporteras till det anriktningsverk som redan nu finns i Kaunisvaara där den blir till järnmalmskoncentrat – den produkt som sedan skep-

pas till kunder över hela världen från hamnen i Narvik. För att hantera den ökade mängden malm kommer anriktningsverket och sandmagasinet, anläggningen där anrikningssanden deponeras, att byggas ut. Även här gör Kaunis Iron de anpassningar som krävs med tanke på den högre svavelhalten. I anriktningsverket införs en process som kallas för flotation för att avskilja sulfiderna, de svavelhaltiga mineralen, från det järnmalmskoncentrat som produceras. Resterna från flotationen kommer att omhändertas inom en särskild del av sandmagasinet.

– Kaunis Iron kommer att göra kontroller av svavelhalten i malm och i gråberg i samband med sprängning så att man alltid har full koll på innehållet i det berg som bryts, berättar Andreas Löfgren.

Om mark- och miljödomstolens dom vinner laga kraft vid årsskiftet kan de förberedande arbetena starta under 2022. Ett av dessa förberedande arbeten är den stora våtmarksrestaureringen som ska se till att förutsättningarna för de naturvärden som påverkas av den utökade gruvverksamheten i stället kommer att finnas inom andra områden i närheten. ○

TEMA: SAHAVAARA

Emma Grönberg har en kandidatexamen i miljö- och hälsoskydd och har varit Kaunis Irons miljöchef sedan våren 2021.

Pajalas naturmiljöer återskapas i Sv

DÄR VI MÄNNISKOR brukar jorden och dikar ur sänks grundvattennivåerna. Det gäller jordbruk, skogsbruk och inte minst gruvdrift.

Nu inleder Kaunis Iron Sveriges största våtmarksrestaurering för att återskapa rikkärr och andra värdefulla naturmiljöer.

Metallerna från Norrbottens gruvor behövs för omställningen till ett hållbart samhälle. Tåg, batterier och elbilar är alla beroende av olika metaller. Men gruvor påverkar också naturen runtomkring.

Förutom marken som gruvan tar i anspråk, finns också indirekta effekter. En konsekvens är att grundvattennivåerna sänks när man pumpar bort vatten från gruvan och dikar ur ett område. Det förändrar livsvillkoren för de växter och djur som lever i och kring våtmarker, som myrar, kärr och kärnar.

VÅTMARKER VIKTIGA FÖR KLIMATET

Därför planerar Kaunis Iron Sveriges största våtmarksrestaurering under ledning av miljöchefen Emma Grönberg. Och att återställa myrar och andra våtmarker är viktigt av flera

skäl – inte minst för att minska klimatförändringarna.

– Det är inte bara vi miljömuppas som tycker att det här är kul och intressant. Man pratar mycket om att skydda naturen och artrikedomen, men om man ser det ur ett annat perspektiv så lagrar våtmarken koldioxid och fungerar som översvämningsskydd eftersom den kan lagra stora mängder vatten, förklarar Emma Grönberg.

Kaunis Irons vision är att utveckla världens mest hållbara järnmalm. Så det här projektet är också ett steg i bolagets strategi för att bli koldioxidneutralt. Det handlar om att förbättra förutsättningarna för vissa värdefulla naturtyper, alltså biotoper.

– Våra biotopförbättrande åtgärder kommer alltså att minska utsläppen av koldioxid och öka de miljöer som binder koldioxid i marken.

VÄXTE UPP I TRAKTEN

Det var här i trakterna runt Kaunisvaara som miljöchef Emma Grönberg växte upp. Hon gick ut som sista årskull i Kaunisvaara skola innan den lades ner.

– Det är en speciell miljö här omkring som är otroligt vacker. För mig känns det som hemma för det är mina uppväxtmiljöer, det ligger mig varmt om hjärtat. Men det är jättemycket mygg!

Miljoner mygg är inte de enda som har sitt hem i de här trakterna. Fågelarterna storspov, sädgås och dvärgsparv häckar här. Och här finns, liksom i större delen av Pajala kommun, värdefulla våtmarksmiljöer. Myrar, kärnar och kärr där växter som brudsporre, myrstarr och olika slags mossor växer. Just kärr och i synnerhet rikkärr är vad Kaunis Irons biotopförbättrande åtgärder är fokuserade på.

– När vi är klara så kommer Kaunis Iron ha gjort det största våtmarksrestaureringsprojektet i Sverige, säger Emma Grönberg.

SÅ PÅVERKAR VI MÄNNISKOR VÅTMARKER

Att vi människor påverkar grundvattennivåerna är ingenting unikt för gruvindustrin. Människor har sedan flera hundra år tillba-

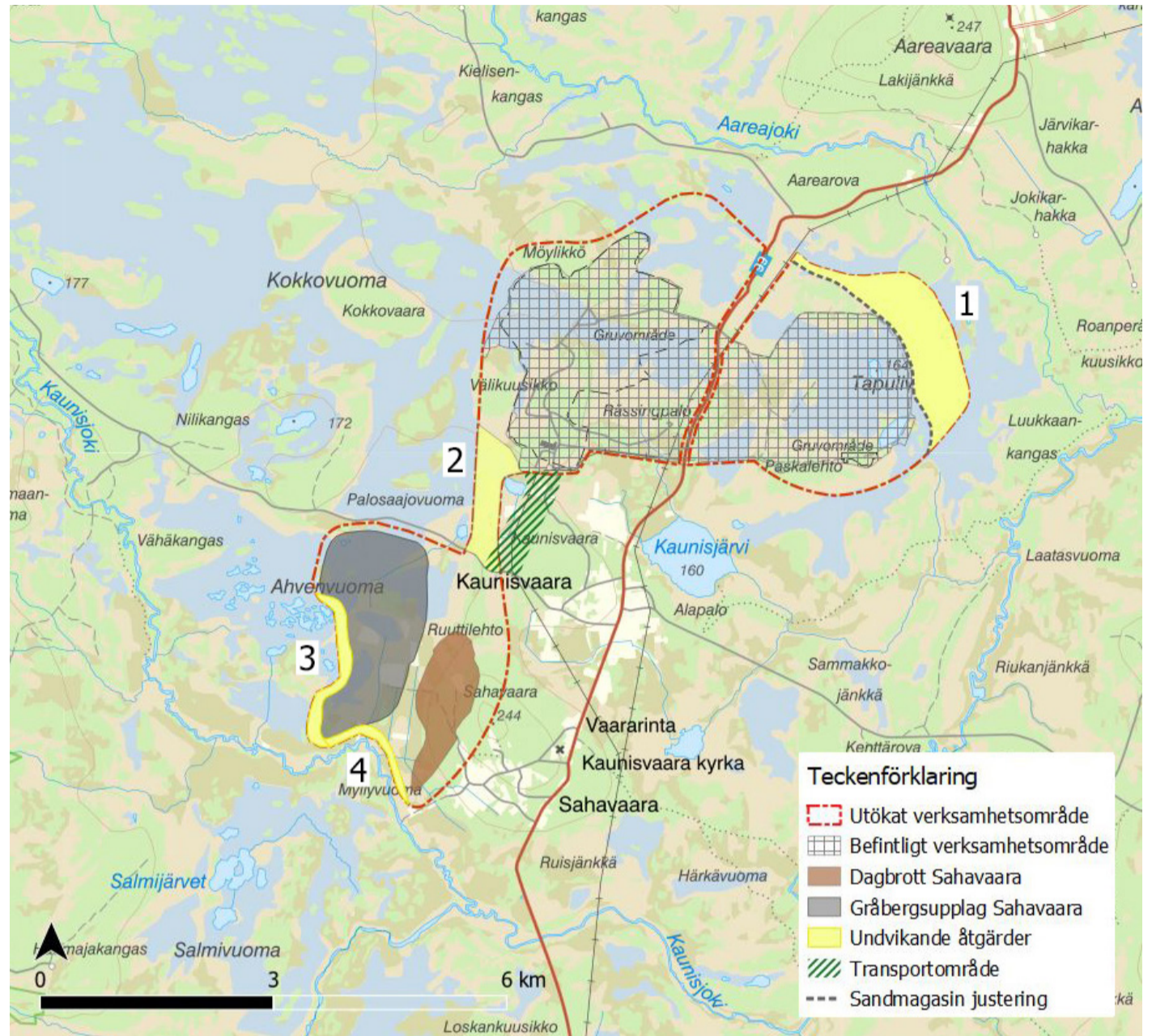
Det är inte bara vi miljömuppas som tycker att det här är kul och intressant

Våtmarksrestaureringen ska hjälpa växter som trivs i fuktiga miljöer. Foto: Petra Älvstrand

Foto: Petra Älvstrand

Karta över området och de så kallade undvikande åtgärder som Kaunis Iron gör för att skydda naturen. I faktarutan nedan kan du läsa om vad siffrorna står för.

Sveriges största våtmarksrestaurering

ka dikats ur och sänkt vattennivåerna i sjöar och våtmarker för att frigöra mark för jordbruk och skogsbruk. I Skåne räknar man exempelvis med att 80–90 procent av alla fuktiga ångar dikats ut, vilket gjort att fågelarter som storkar har svårare att klara sig.

När man gräver diken i ett våtmarksområde sänker man grundvattennivån och marken blir torrare. Det gör att våtlevande växter trivs sämre och i stället växer högre arter upp. De högre träden minskar ljusinsläppet, vilket gör att de våtlevande växterna trivs ännu sämre.

Genom biotopförbättrande åtgärder kan man återställa våtmarker som dikats ut och växt till skogsmark.

– Restaureringen går till så att vi avverkar träd och buskar och fyller igen dikena. Vi som verksamhet har tillgång till mycket torv eftersom vi anlagt gruvan i ett myrmarksområde.

REDAN I ÅR PÅBÖRJAS ARBETENA. Bolaget har tagit kontakt med markägare till tre områden i anslutning till Kaunisvaara för att få till avtal med dem. Emma Grönberg och hennes kollegor kommer att besöka områdena och märka ut träd med höga naturvärden som inte ska avverkas. Nästa år avverkar man träden och fyller igen diken. Så återstår att transplantera de viktiga växtarterna.

För medan fåglar kan flyga långa sträckor så behöver växter lite hjälp på traven för att förflytta sig.

– Rikkärsarter har ingen långlivad fröbank och begränsad möjlighet till spridning. För att vara säkra på att det ska fungera kommer vi använda transplantering av frön eller hela växter så att de kan etablera sig, säger Emma Grönberg.

Därefter väntar uppföljningar av hur växterna klarar sig på sina nya platser. Efter tre till fem år räknar man med att de restaurerade våtmarkerna ska fungera fint som hem åt storspovar och brudsporre. ○

VÅTMARKSRESTAURERINGEN I SIFFROR

- Cirka 670 hektar våtmark och skogsmark ska restaureras
- Cirka 18 mil diken ska läggas igen

FAKTA: SÅ VÄRNAR MAN NATUREN NÄR MAN EXPLOATERAR MARK

Genom ett internationellt samarbete har företag, organisationer och myndigheter kommit överens om den så kallade skadelindringshierarkin, som också Kaunis Iron följer. Den ser ut så här:

1. I första hand ska man undvika påverkan på naturen. Järnmalmfyndigheter är ju belägna där de är men byggnader och verksamheter bör förläggas till platser där de gör så lite skada som möjligt.

Vad gör Kaunis Iron? Gråbergssupplaget, sandmagasinet (nummer 1 på kartan) och transportvägar vid den planerade Sahavaaragruvan (nummer 2 på kartan) placeras på platser där de stör växt- och djurlivet så lite som möjligt.

2. I andra hand vidtar man skyddsåtgärder, alltså att man begränsar den negativa påverkan som verksamheten har.

Vad gör Kaunis Iron? All skog behålls mellan tjärnarna på Ahvenvuoma och Sahavaaras gråbergssupplag (nummer 3 på kartan), liksom mellan Kaunisjoki och gråbergssupplaget (nummer 4 på kartan). På så sätt får djurlivet en skyddande barriär mellan sig och gruvverksamheten.

3. Nästa steg är biotopförbättrande åtgärder. Medan de två tidigare stegen sker på samma plats som exploateringen görs de biotopförbättrande åtgärderna utanför området. Tanken är att främja den biologiska mångfalden i nära anslutning till verksamhetsområdet för att mildra den påverkan som gruvan har.

Vad gör Kaunis Iron? Biotopförbättrande åtgärder för cirka 670 hektar våtmark och skogsmark, som du kan läsa om i artikeln här intill.

När vi är klara så kommer Kaunis Iron ha gjort det största våtmarksrestaureringsprojektet i Sverige.

Ett äventyr att flytta till Pajala

ETT JULFIRANDE 2017

och en 50-årsfest 2019 i Pajala räckte.

Lisa Allan flyttade med sin familj från Sydafrika till Pajala.

Nu är hon själv projektledare för att locka fler att göra samma flytt från Sydafrika.

Hon pratar länge och gärna om den positiva upplevelsen av Pajala. Och hon minns än i dag hur hon första gången besökte Pajala 2017 för att fira jul med släkten. Den gnistrande snön, julfestligheterna... det var som en saga för henne.

– Det var en väldigt underbar upplevelse. Helt annorlunda mot allt jag hade upplevt tidigare. Det var verkligen en helt annan värld för oss. Det var så vackert. Ja, jag har aldrig upplevt något liknande, säger Lisa Allan upprymt.

JULRESAN FÖLJDES SEDAN upp med en ny resa för att delta på ett 50-årsfirande. Och då hade tanken på att flytta börjat gro.

– Vi hade börjat fundera på att flytta från Sydafrika då. Vi har bott ett år i Skåne innan, men då kunde vi inte stanna i Sverige. Vi hade jobb som gjorde att vi hamnade i London i stället. Men nu hade vi flyttplaner på gång... så vi började faktiskt titta på olika hus.

 Ja, det gick fort för oss, vi flyttade egentligen hit först och letade jobb sedan.

Sedan gick allt plötsligt oväntat snabbt.

– Vi tittade på några hus. Och vi fastnade för ett fint ställe, själva huset behövde en hel del renovering. Men vi såg potentialen i huset. Sedan så betydde det en hel del att priset var överkomligt. I Europa är det generellt väldigt dyrt med boende, för att inte säga extremt dyrt på många håll.

Planerna på en flytt sammanföll med Brexit och plötsligt gick flyttlasset.

– Ja, det gick fort för oss, vi flyttade egentligen hit först och letade jobb sedan.

I DAG JOBBAR LISA som tekniker inom projekteringen på Kaunis Iron. Och hon ser beslutet att flytta till Pajala som en verklig vinstlott för henne och familjen.

– Den största förändringen är att det gett oss ett helt annat livstempo, en mycket lugnare och mer avstressad tillvaro. Dels är våra jobb inte lika stressande, dels är hela livsmiljön här mer stillsam, det är lugnare på alla sätt. Och tryggare.

I huset i Pajala har Lisa Allan hittat ett nytt, lugnare livstempo.

Foto: Erik Sandström

– En annan viktig aspekt är den nära kontakten med naturen. Jag kan se haren och räven. Jag kan se flyttfåglarna som kommer tillbaka på våren... ja, överhuvudtaget årstidernas skiftningar med allt vad det innebär.

NU HAR LISA ALLAN även omsatt sin egen erfarenhet i ett rekryteringsprojekt för att locka fler att göra samma flytt från Sydafrika till Kaunis Iron.

– Vi tittar på vilka kompetenser vi behöver och försöker matcha det mot nyfikna som

vi lyckas locka. Vi har precis startat projektet, men vi har redan ansökningar som vi tittar på. Det många lockas av är äventyret. Ni måste förstå att Swedish Lapland, norrskenet och vildmarken är exotisk och spännande för en sydafrikan.

EN ANNAN VIKTIG ASPEKT som hon lyfter är ett välkomnande samhälle.

– Jag måste få säga det, det är fina människor här. Vi har träffat så många hjälpsamma människor under tiden vi renoverat

vårt hus. Det är verkligen en fin och välkomnande attityd. Det är fantastiskt viktigt när man flyttar till en plats.

Erfarenheten hon själv haft hjälper henne också i arbetet att locka fler till Pajala och Kaunis Iron:

– Jag är förstås på det viset själv ett argument, att jag har erfarenheten själv, att jag kan svara på alla frågor. Och att jag tycker att det är underbart här (skratt!).

AB Volvos vd Martin Lundstedt besökte Kaunis Irons gruva för att prata om hur Volvo kan bidra till att utveckla världens mest hållbara järnmalm.

Foto: Petra Ålvstrand

AB VOLVOS LEDNING BESÖKTE KAUNIS IRON

VOLVOS LEDNING med AB Volvos vd Martin Lundstedt i spetsen besökte nyligen Kaunis Iron.

Samarbetet med att utveckla framtidens hållbara transportsystem fortsätter.

– Volvo är en viktig partner för att utveckla en hållbar fordonsflotta för våra malmtransporter, konstaterar Lars Wallgren, logistikchef, Kaunis Iron.

I februari testade Kaunis Iron Volvos FMX-lastbil i drift under de stränga arktiska villkoren som gäller för malmtransporterna. Eldrift, laddning, ja, alla de praktiska delarna fick testas skarpt för första gången under extrem kyla.

Som ett led i samarbetet mellan Volvo och Kaunis Iron besökte nyligen en delegation från Volvo Pajala och gruvan. Dessutom medverkade Wist Last & buss och deras ägare Persson Invest.

KONCERNCHEFEN Martin Lundstedt, vd på AB Volvo, var på plats för att diskutera hur Volvo kan bidra till en hållbar gruvdrift och Kaunis Irons vision om att utveckla världens mest hållbara järnmalm.

Lars Wallgren, logistikchef på Kaunis Iron:

– Det är givetvis viktigt för oss att Volvo ser oss som en viktig partner. Att de väljer att besöka oss med sin ledning visar det.

Arbetet med att utvärdera testet i februari fortsätter och Kaunis Iron följer med stort intresse Volvo Trucks produktutveckling med allt kraftfullare lastbilar med eldrift.

– Det är ett starkt prioriterat projekt för Kaunis Iron att lösa utmaningen med att bygga upp en fossilfri logistikkedja för våra malmtransporter. Och det är ett arbete där vi är helt beroende av att liera oss med de bästa. Här känns det fantastiskt bra att vi har Volvo lastvagnar med oss i det arbetet, säger Wallgren. ○

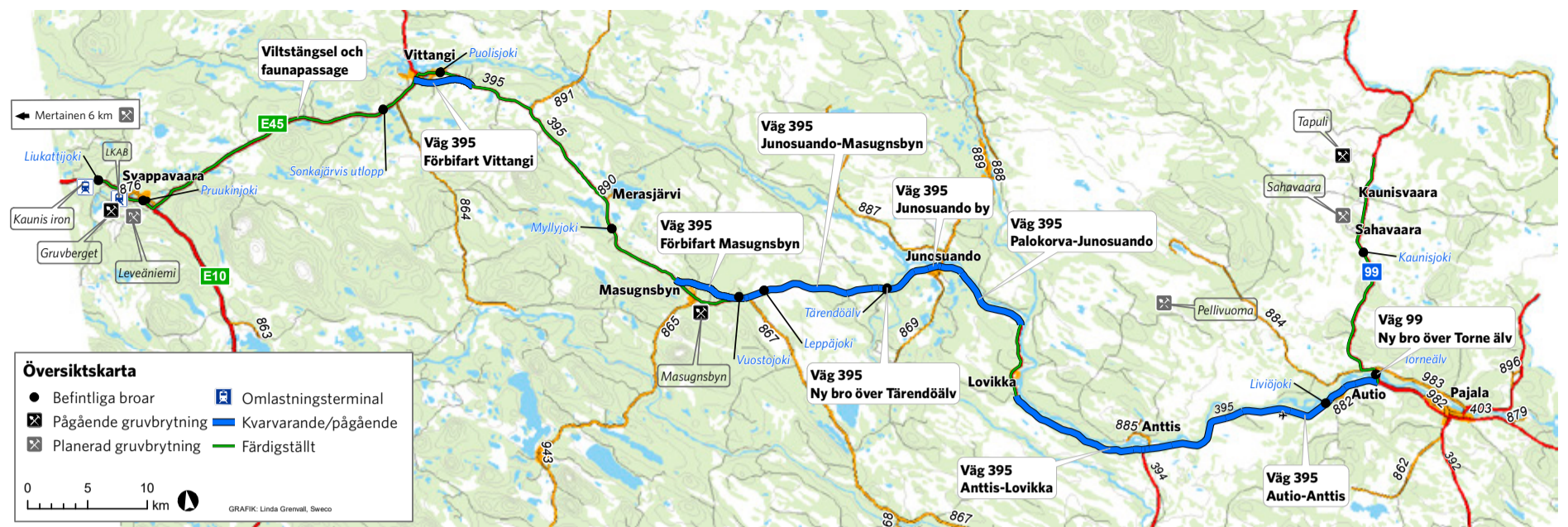
En stor delegation från Volvo besökte gruvan och satt i framåtsyftande diskussioner.

Anders Sundström, Kaunis Irons styrelseordförande, berättade om framtidsplanerna.

Anders Sundström, styrelseordförande Kaunis Iron, Martin Lundstedt, vd AB Volvo, Klas Dagertun, vd Kaunis Iron, och Bob Persson, styrelseordförande Persson Invest.

I sommar rustas flera sträckor upp mellan Autio och Vittangi.

Grafik: Linda Grenvall, SWECO (Trafikverket)

Säkrare väg mellan Autio och Vittangi

I SOMMAR FÄRDIGSTÄLLER Trafikverket upprustningen av väg 395 mellan Autio och Vittangi. Det innebär säkrare vägar för alla och nya förbifarter vid Masugnsbyn och Vittangi. Men först väntar en stökig trafiksommar med flera vägarbeten längs sträckan.

Under sommaren blir väg 395 bredare, säkrare och bättre. Roger Uusitalo är platschef för Kaunis Irons verksamhet som ansvarar för malmtransporterna. Han välkomnar förändringarna.

– Det blir framför allt en säkrare väg, men också högre bärighet för att klara malmtransporterna, säger han.

I MAJ STARTADE arbetet på sträckan Junosuando till Masugnsbyn.

Gun-Marie Mårtensson är projektledare för projektet på Trafikverket:

– Nu ska man fräsa upp vägen och det innebär sänkt hastighet och på några sträckor kan det bli enfiligt med trafikljus och lots.

– På sträckan på Autio till Anttis fortsätter arbetet i år, de gjorde halva sträckan förra sommaren och nu slutförs arbetet.

I BÖRJAN AV HÖSTEN blir förbifarterna förbi Vittangi och Masugnsbyn klara. För förbifart Vittangi som redan öppnat innebär det att den nya vägen stängs under tre veckor i juli medan ett sista lager asfalt läggs på vägen. Under tiden leds trafiken om genom byn. Den 31 augusti har Trafikverket planerat att öppna förbifarten, och all

genomfartstrafik som malmtransporter och privatbilar kan åter köra den nya vägen utanför byn.

NORR OM MASUGNSBYN bygger Trafikverket en förbifart som beräknas öppna den 15 september. Under byggtiden kommer det att vara viss påverkan vid de nya korsningarna, i övrigt räknar man med att bygget inte kommer att störa trafiken. I och med den nya förbifarten byggs också de olycksdrabbade kurvorna vid Masugnsbyn bort.

MEDAN TRAFIKVERKET räknar med att bygget av förbifarterna inte kommer att påverka trafiken så mycket under byggtiden blir det

desto besvärligare på sträckorna Junosuando–Masugnsbyn och Anttis–Lovikka. På de sträckorna ska vägen breddas och stärkas upp och det innebär att vägen kommer att stängas av i en riktning i taget. Medan bilarna som kommer från ena hållet kör på det enda öppna körfältet, får bilarna som kommer från andra hållet vänta vid ett rödljus. Sträckorna som påverkas är 18 respektive 10 km långa.

GUN-MARIE MÅRTENSSON, TRAFIKVERKET:

– Man får räkna med att hela den här sommaren är det lite störningar, man får lägga på lite tid när man ska trafikera de här sträckorna.

Vägarbetena påbörjades redan när Northland öppnade gruvan i Pajala men arbetet tog tvärt slut när bolaget gick i konkurs. Förra året kom Kaunis Iron och Trafikverket överens om ett medfinansieringsavtal som innebär att

gruvbolaget bidrar med 127 miljoner till vägbygget.

– När vägen är klar har vi en mycket säkrare väg. Dessutom slipper byborna i Vittangi och Masugnsbyn genomfartstrafiken, säger Roger Uusitalo.

Även nästa sommar fortsätter arbetet med en säkrare väg 395. Allt beräknas vara klart hösten 2023. ○

FAKTA: SOMMARENS VÄGARbetEN

FÖRBEREDANDE ARBETEN FÖR TVÅ NYA BROAR

- Förberedande arbeten för ny bro över Torne älv under försommaren
- Arbeten med ny bro över Tarendö älv

FÖRBÄTTRAD VÄG PÅ TVÅ STRÄCKOR

- Anttis–Lovikka: klart 31 augusti
- Junosuando–Masugnsbyn: arbeten under sommaren 2021 och 2022, klart 31 augusti 2022

TVÅ NYA FÖRBIFARTER

- Förbifart Masugnsbyn: klart 15 september
- Förbifart Vittangi: klart 31 augusti

SNABBA FAKTA: Visste du att ...

... 24 % AV DE SOM JOBBAR I GRUVAN PÅ KAUNIS IRON ÄR KVINNOR.

Man kan tro att det är väldigt tungt att jobba i en gruva. Men det stämmer inte riktigt längre. De allra tyngsta uppgifterna i gruvan är det ju maskiner som gör. Så det här med kroppsstyrka spelar inte längre någon större roll.

Är det väldigt macho i gruvan?

– Kaunis Iron är ett ungt företag, vi har inget gammalt som sitter i väggarna. Vi har arbetat fokuserat med att utbilda alla ledare i inkludering och vad jämlikhet innebär i praktiken. Vi förstår att vi har arbete kvar att göra men vi jobbar järnhårt för jämställdhet, säger Åsa Allan, vice vd.

... 64 % AV KVINNORNA I PAJALA KAN TÄNKA SIG ATT JOBBA I GRUVINDUSTRIN.

– Vi är glada för att så många kvinnor ser oss som en möjlig arbetsgivare, för inom de närmaste åren kommer vi att behöva anställa många, säger Sara Stridsman, HR-chef.

... 92 % AV ALL JÄRNMALM SOM BRYTS INOM EU KOMMER FRÅN SVERIGE.

Järnmalm från Pajala och Norrbotten är alltså en viktig exportvara för Sverige. Av Sveriges totala mängd järnmalm står Kaunis Iron för 2 miljoner ton varje år. Källa: SGU

Ultrarun kräver en vilja av stål

KAUNIS IRON sponsrar Ultrarun i Pajala.

Tio mil löpning, ett lopp som verkligen kräver att du har en vilja av stål.

– Det betyder jättemycket att vi kan få det här stödet, konstaterar Robert Ylipää, arrangör, Liviöjärvi IF.

Tio mil på vägarna mellan Kitkiöjärvi och Pajala. Den 31 juli ska loppet nu äntligen bli av hoppas Robert Ylipää som tillsammans med sin kusin Tony Johansson arrangerar Ultrarun Pajala. Förutom att loppet i sig ska locka cirka 40 löpare, 20-talet är redan anmälda, så hoppas arrangörerna att även klubben Liviöjärvi IF ska kunna locka fler att engagera sig för just löpning.

– Dels skapar loppet ett intresse så fler vill delta, dels så hoppas vi såklart på att öka antalet medlemmar i vår klubb. Om fler kan intressera sig för klubbens verksamhet kan vi utveckla vårt arbete med att hålla spår öppna även vintertid.

ÄR NI SÄKRA PÅ ATT NI KAN GENOMFÖRA LOPPET I SOMMAR?

– Vi hoppas att det kan gå att genomföra, i slutet av juli har fler vaccinerats och förhoppningen är att smittspridningen ska ha dämpats då. Dessutom är vi utomhus och kan hålla distans, eventuellt låta folk starta med olika starttider för att undvika att man är nära varandra.

NI HAR REDAN BÖRJAT FÅ ANMÄLNINGAR...

– Ja, det är över 20 anmälda redan. De stora flertalet anmälda är inte från Pajala. Vi har någon från Stockholmstrakten. Vi hoppas landa på cirka 40 löpare. Eliten kanske springer loppet på åtta timmar, för andra kanske det tar 20 timmar... Vi ska lösa coro-

na-säkra stationer längs vägen, men vätska och mat är det egentligen tänkt att löparna själva ska bära på genom loppet.

NI TÄNKER ATT LOPPET SKA BLI ÅRLIGT ÅTERKOMMANDE

– Ja, det är planen. Vi får se om vi kan växa i antal kommande år, vi tänker bygga upp det år för år.

NI VILL BYGGA UPP NÅGOT STÖRRE MED TIDEN?

– Ja. Det vore kul om vi kunde göra det. Vi är en ideell förening och gör det här mycket för att sätta Tornedalen på kartan. Vår tanke är att byta bansträckning genom olika byar år för år, så upplevelsen förändras år för år. Det blir därför inte samma upplevelse varje år.

NU HAR KAUNIS IRON GÅTT IN SOM SPONSOR, VAD BETYDER DET FÖR ULTRARUN?

– Att Kaunis Iron är med är både kul och bra, förstås, de vill ha en aktiv bygd och vill satsa lokalt. Det är viktigt. Det gör det möjligt för

Har du det som krävs?

oss att satsa på att faktiskt förverkliga Ultrarun. Sedan passar det ju extra bra då vi sagt att det krävs en "vilja av stål" för att ta sig de här tio milen (skratt!). ○

Läs mer här: www.ultrarun.se

”Jag kunde inte riktigt se”

NÄR ROGER KOSTET gick av skiftet den 15 mars kände han sig extra trött.

Det var starten på hans kamp mot covid-19:

– Jag har verkligen fått en tankeställare. Corona är allvar.

Det är inget jag rekommenderar att någon ska gå igenom.

Det här är Roger Kostets egen berättelse om hans upplevelse av covid-19:

"För mig började det när jag gick av skiftet 15 mars... jag kände mig trött... men efter sju dagars arbete är man normalt det. Så jag tänkte inte så mycket på det. Men på tisdagsmorgonen vaknade jag med en enorm frossa. Jag hade 38,3 i feber då. Jag bokade provtagning direkt då på morgonen. Och jag var den 16:e och tog provet i Pajala. Medan jag väntade på provsvaret så blev jag svagare. Det kändes i kroppen att det inte stod rätt till.

Orken försvann. Jag hade inte syre till att göra något alls. Vid 21-tiden på torsdagen fick jag beskedet att jag hade covid-19. Jag

satt redan i karantän från och med tisdagen, jag var hemma hela veckan... det blev svårare och svårare med andningen, ju längre tiden gick. Febern blev inte mer än 38 grader, men den pendlade.

På lördagen vaknade jag och när jag skulle gå från toaletten fick jag svindel, det snurrade till i huvudet. När jag satte mig efter det mörknade det för ögonen, andningen var påverkad. Jag kunde inte riktigt se, det var på något sätt mörkare... När jag la mig ner klarnade det lite.

Roger Kostet.

Jag funderade om det skulle gå över, men jag ringde ambulans då, eftersom jag lever ensam tänkte jag att det var säkrast. När jag beskrev hur jag upplevde det ville de ville plocka in mig.

När ambulansen kom fick jag syrgas, jag var nere på 87 procent av normal syresättning då. Jag var riktigt dålig. När jag kom till sjukhuset i Gällivare fick jag också kortisonbehandling.

Det är helt olika från person till person, jag har väl trots allt haft det lindrigt. Många har drabbats mycket hårdare.

Jag fick syrgas på sjukhuset och jag mådde sakta bättre då.

Det var väldigt noga med att hålla folk på avstånd, det kändes märkligt, som att man hade pest. Det var ingen trevlig känsla.

Var fjärde timme togs det prover. Så länge jag fick syrgas kändes det bra, men jag orkade knappt gå till toaletten, trots syrgas.

Vi låg fyra på ett rum, där vi fick vara. Vi fick inte lämna rummet.

Jag låg inne i fem dygn på sjukhuset i Gällivare och hade syrgas i tre dygn, sedan ville

de att jag skulle prova vara utan ett tag.

Jag fick sedan göra tester för att se hur syresättningen hade återhämtat sig.

Det var en lättnad att få komma hem, men jag hade det fortsatt tungt. Hela kroppen var tagen av allt. När jag kollade brevlådan tog jag mig knappt upp för backen tillbaka till huset, jag var helt slut. Det var svårt att förstå att man kan tappa orken så snabbt. Att gå ner i källaren och slå på tvättmaskinen och gå upp igen var en pärs. Det kändes som att musklerna hade försvunnit.

Jag kan känna av det fortfarande när jag är ute och promenerar. Återhämtningen tar tid. Det har varit svårt att förstå att det skulle vara så tungt att komma tillbaka. Folk har kommenterat "herregud vad sliten du ser ut" när jag varit på affären för att handla.

Jag har verkligen fått en tankeställare. Corona är allvar. Det är inget jag rekommenderar att någon ska gå igenom.

Nu i dag känns det som att orken är tillbaka. Men jag har fortfarande lite kvar för att återfå styrkan i benen." ○

... ÅR 2000 VAR BARA 6 PROCENT AV ARBETARNA I GRUVNÄRINGEN KVINNOR.

I dag är andelen kvinnor 17 procent. Källa: SGU

... JÄRN ÄR VÄLDIGT ENKELT ATT ÅTERVINNA JÄMFÖRT MED MÅNGA ANDRA METALLER.

I Sverige återvinner vi hela 2 ton järn

varje år och globalt sett kommer 40 procent av världens stål från återvunnet material.

Kan man då inte bara använda återvunnet stål när man bygger? Nej, med stora investeringar i ett hållbart samhälle, nya husbyggen och en växande befolkning behöver vi ändå bryta ny järnmalm för att järnet ska räcka till. Källa: Minefacts

... GRUVNÄRINGEN STÅR FÖR OMKRING 15–20 % AV NORRBOTTENS BRUTTOREGIONALPRODUKT (BRP), alltså

den regionala motsvarigheten till BNP. Tack vare gruvnäringen och annan råvaruindustri har Norrbotten ett av landets högsta BRP mått per invånare. Bara Stockholms och Västra Götalands län har ett högre mått. Källa: Minefacts

EN STUDIE FRÅN 2017 VISAR ATT FÖR VARJE 100 ARBETSTILLFÄLLEN I NORRBOTTENS GRUVOR SKAPADES YTTRELLIGARE 100 NYA JOBB I REGIONEN.

En gruva leder alltså till fler jobb genom högre efterfrågan på service, mer konsumtion och så vidare. Källa: Minefacts

UPPTÄCK VÅR NYA SIDA PÅ WEBBEN!

1 Klicka på "Hållbarhet".

2 Klicka på "Information till närboende".

3 Ta del av information och miljörapporter.

4 Har du frågor? Kontakta Åsa Allan eller Emma Grönberg.

1. Klicka på "Hållbarhet". **2.** Klicka på "Information till närboende".

3. Ta del av information och miljörapporter. **4.** Har du frågor? Kontakta Åsa Allan eller Emma Grönberg.

KONTAKT

Klas Dagertun, vd
klas.dagertun@kaunisiron.se

Åsa Allan, vice vd
asa.allan@kaunisiron.se

Sara Stridsman, HR-chef
sara.stridsman@kaunisiron.se

Lars Wallgren, logistikchef
lars.wallgren@kaunisiron.se

Dick Jonasson, platschef
dick.jonasson@kaunisiron.se

KAUNIS IRON
Huvudkontor i Pajala
Bert-Ove
Johannsons väg 8.
Kontor i Luleå
Köpmangatan 56.
Kontor i Junosuando
Kirunavägen 105.
Telefon 0978 – 27 27 27.
Mejl info@kaunisiron.se
kaunisiron.se

KAUNIS AKTUELLT
Ansvarig utgivare:
Klas Dagertun,
Kaunis Iron.
Redaktör:
Ronny Olovsson,
Ellen Vikman, Vinter.
Layout:
Peter Kemi, Vinter.
Tryckeri:
Tryck i Norrbotten.
Upplaga: 4 850 ex.